

1. GOSPODRKA I SPOŁECZEŃSTWO W XVIII w. – NOTATKA

Revolucja – gwałtowna zmiana jakościowa, powodująca przejście z jednego stadium rozwoju w drugie. proces szybkich i głębokich zmian, dotyczących ustroju społecznego, gospodarczego i politycznego

Revolucja przemysłowa – proces gwałtownych przemian dotyczących gospodarki, stosunków społecznych i politycznych w Anglii w XVIII w. Przejście od produkcji manufakturowej (opartej na produkcji ręcznej) do przemysłu zmechanizowanego, maszynowego, który umożliwił produkcję masową.

1. Przyczyny wykształcenia się w Anglii rewolucji przemysłowej

- w Anglii było bardzo mało ograniczeń feudalnych, które hamowałyby rozwój gospodarczy,
- na skutek wypraw geograficznych w Anglii istniała wystarczająca ilość kapitału, którą można było zainwestować,
- na skutek groźby wielu chłopów straciło ziemię i stali się tanią siłą roboczą; mogli podjąć się pracy najemnej,
- ziemia, manufaktury i banki należały do właścicieli prywatnych,
- w XVIII w. doszło do eksplozji demograficznej, istniał więc potencjalny rynek zbytu na towary angielskie,
- wraz ze zwiększaniem się liczby ludności rozwijały się miasta,
- również kolonie angielskie stanowiły potencjalny rynek zbytu; były także bazą surowcową, która dostarczała głównie bawełny,
- rozwój handlu morskiego,
- purytanizm – etos pracy, potępienie marnotrawstwa,
- **rewolucja agrarna** – polegała na komasacji ziemi przez wielkich właścicieli (lordów), którzy oddawali ją w ręce farmerów (dzierżawa). Gospodarstwa farmerskie były nastawione na masową produkcję i sprzedaż żywności. Pracowali w nich najemni robotnicy rolni. Farmerzy mieli dosyć funduszy by inwestować w swoje gospodarstwa, stosować nowoczesne maszyny rolnicze. Skutkiem była: nadwyżka żywności., urbanizacja – ludność miejska otrzymuje wystarczającą ilość żywności, duża ilość bezrolnych chłopów, którzy poszukują pracy.

2. Innowacje techniczne z XVIII w., które w znaczny sposób wpłynęły na rozwój gospodarczy

Innowacja techniczna	Twórca	Wpływ jaki wywarła na rozwój gospodarczy
1733 – wprowadzenie latającego czółenka do warsztatu tkackiego	John Kay	Wynalazki te przyczyniły się do powstania fabryk
1765 – wielowrzecionowa mechaniczna przędzarka	Jamek Hargreaves	przędzalniczych i tkackich, w których tkaniny powstawały
1775 – maszyna przędzalnicza o napędzie wodnym	Richard Arkwright	dzięki pracy maszyn. Można było maszynami zastąpić pracę
1779 – ulepszenie maszyny przędzalniczej o napędzie wodnym	Samuel Crompton	kilkudziesięciu ludzi. To przyczyniło się do umasowienia produkcji
1785 – mechaniczne krosno	Edmund Cartwright	
1769 – maszyna parowa	Jamek Watt	Zapoczątkowała powstanie
1784 – pierwsza fabryka przędzalnicza, w której wykorzystano maszyny parowe		niezależnego od natury (woda) źródła energii

1735 – zastosowano koks do wytopu żelaza	Abraham Cort	Zwiększenie temperatury pieców umożliwiło wytop surówki lepszej jakości
1803 – pierwszy statek parowy	Robert Fulton	Nowe środki transportu pozwalały szybciej się przemieszczać; nie miały na nie wpływu siły natury (np. wiatr czy głód)
1814 – pierwszy parowóz	Georgie Stevenson	

3. W Anglii w drugiej połowie XVIII w. rozwinął się przemysł:

- ciężki – wydobywczy (węgiel i rudy żelaza), hutniczy (produkcja stali)
- lekki – włókienniczy (produkcja tkanin bawełnianych i wełnianych)

4. Skutki rewolucji przemysłowej

a) polityczne

- Anglia dzięki powstaniu fabryk stała się pierwszą i największą przemysłową potęgą świata – w XIX w. dało jej to pierwszeństwo wśród potęg kolonialnych
- Anglia była pierwszym państwem o ugruntowanym ustroju monarchii parlamentarnej, w którym decydujące znaczenie miał parlament pochodzący z wyboru i burżuazja, a rola monarchy i feudałów została znacznie ograniczona

b) gospodarcze

- Londyn stał się dystrybutorem towarów kolonialnych (pochodzących z kolonii)
- rozwój urbanizacji – powstanie nowych i rozwój starych miast. M.in. rozwinął się Liverpool i Manchester, w których prężnie rozwijał się przemysł – stały się one centrami przemysłowymi
- rozwój komunikacji dzięki zastosowaniu maszyny parowej – powstają parostatki (1808) i pierwszy parowóz (1818) – otwarto pierwszą linię kolejową

c) społeczne

- migracje wewnętrzne ze wsi do miast w poszukiwaniu pracy
- migracje zewnętrzne – do kolonii
- bunt przeciwko maszynom – niszczone maszyny, które oskarżano o to, że zabierają ludziom pracę (tym w manufakturach). Oprócz tego pracownikom w fabryce płacono dużo mniej niż pracownikom w manufakturach
- wytworzył się proletariat (robotniczy wielko przemysłowi), który w XIX w. będzie walczył o polepszenie swojego bytu i warunków pracy (obędzie walczył o ustawodawstwo socjalne). Da on początek nowym ruchom społecznym – związkom zawodowym i partiom politycznym.

5. Idee ekonomiczne XVIII w.

Główne założenia merkantylnizmu, fizjokratyzmu, liberalizmu ekonomicznego

Nazwa idei ekonomicznej	Twórca	Założenia
Merkantylnizm		Za źródło bogactwa narodowego i siły państwa merkantyliści uznawali ilość posiadanego kruszcu, który umożliwiał inwestowanie i ułatwiał obrót gospodarczy. Źródłem dopływu kruszcu miało być dodatnie saldo bilansu handlowego z zagranicą - dlatego postulując rozwój handlu kładli nacisk na wzrost eksportu produktów przemysłowych, a ograniczanie ich importu poprzez system zakazów lub cła. Rozwój produkcji przemysłowej i handlu

		powinien być wspierany przez państwo (zakładanie fabryk, popieranie prywatnych przedsiębiorstw, ułatwianie komunikacji, rozbudowa floty).
Fizjokratyzm	Franciszek Quesnay	Za jedyne źródło bogactwa uznano rolnictwo, które jako jedyne pomnaża dobra
Liberalizm ekonomiczny	Adam Smith	Państwo i inne organizacje gospodarcze i polityczne nie powinny ingerować w stosunki gospodarcze, lecz pozostawić wszystkim jednostkom gospodarującym pełną swobodę działania, zgodnie z ich własnymi interesami